

A misty forest scene with tall, thin trees and a mossy forest floor. The trees are dark and vertical, creating a sense of depth and solitude. The ground is covered in green moss and fallen leaves, with some small plants growing. The overall atmosphere is quiet and somewhat mysterious.

ZE SVĚTA LESNÍCH SAMOT

Karel Klostermann

© FRANZ GILLES VON JILEK

Ze světa
lesních samot

Karel Klostermann

© Franz Gilles von Jilek, 2023
ISBN 978-80-908329-6-1 (online, EPUB)
ISBN 978-80-908329-7-8 (online, MOBI)

1

Bůhví jaký osud zanesl revírníka Kořána roku 186* do Pürstlinku, ležícího půl hodiny od bavorských hranic, uprostřed lesů a slatin, kam před třiceti roky sotva lidská noha cestu našla. Vysoká pláň; lukami zelenými, šedým mechem porostlými, vine se potok granátově zarudlé barvy: mladá Otava, která se prýští z útrob hory Luzného, kde prý jsou ještě zdroje zlata, jež za věků dávno zašlých přebytek drahého kovu „křivé“ řece dávaly. Ale teď přebytku zlata více není; vystoupíš ze dveří myslivny, stojí před tebou Luzný, směrem jižním pláň uzavíraje. Stojí tu, bělavou, kostrbatou hlavu maje v bílé mlhy neb černé mraky zahalenou. Stojí tu nehybně, věčně mlčí, jako by truchlil nad změnami posledních desítiletí. Z pravé, západní strany ohraničují pláň Plattenhausen, Velký a Malý Špicberk, z levé, východní, Moorkopf a Marberk, všesky lesem zarostlé až do těch temen; žádná hluboká roklina, žádná propast mezi horami těmito, jen úzká údolíčka na patách mírných svahů; samá slatinná poušť, příšerná, nehybná, vždy jednotvárná až k zoufání. Bídný les zimou a vlhkem ke vzrostu se nedostává; bují jen plazivá kleč, skrze niž žádná stezka nevede. Nesčíslné kmeny tlí a hnijí po zemi; pod nimi i vůkol nich líně tekou černé vody, tu a tam v hluboké louže se stavíce. Žádný zvuk, žádný život, žádné ptáče, snad ani žádný hmyz – i těch štíplavých komárů, kteříž dál dole takovou jsou obtíží, marně bys tu hledal.

Toť byla říše, kterou vládl revírník Kořán; byl tu neobmezeným pánem, byl vladařem, jehož poddaní neobtěžovali domáháním se konstituce.

Vidím ho před sebou, přes sáh vysokého a přiměřeně silného, snědé, sluncem osmahlé, větrem a mrazy zorané tváře, tmavokaštanovou bradu až skoro po pás, nohy jako sloupy, ruce jako tlapy medvědí; co živ jsem takové síly člověka neviděl; k tomu orlí zrak z hnědého oka, krásný, pravidelný nos. Věru, ač mu bylo přes čtyřicet let, ač tu i tam stříbrná nitka v husté tkáni

vlasů i vousů prokvétala, dle mého soudu revírník Kořán musel býti ideálem všech ženských. Herakles míval více štěstí nežli Foibos Apollon.

Když přišel, byl svobodný. Jakási stařena z Kvildy mu vařila a hospodařila. Nebyla to věc lehká: patnáct až dvacet kusů skotu ve stájích, a pak to zásobování na podzim, nežli spousta sněhové myslivnu od veškerého světa odloučí, každé spojení přeruší. Hospodařiti tak, aby od října do května každý den bylo co jíst a co pít. Co se tu nanosilo slaniny! I některá jalovička se obětovala, do soli naložila, v komíně zaudila. Právě kádě sedlého mléka stály ve sklepě, až zkysal tekutý boží dárek, že chutnal jak ostrý ocet, ba co dím, jako kyselina sírová. Nic, pranic neroste na Pürstlink, ani požehnání jiných hor, Drakeův dar, zemák; jen trávu vysokou, chutnou rodí lysiny lesní, pak ostružiny, maliny a černé jahůdky. Mouka, brambory, hrách, vše, čeho člověk potřebuje, čtyři, pět mil daleko musí si nakoupiti, nákladně dovážeti. A dříve bylo ještě hůře. Žádná silnice sem nevedla, jen jakás cesta krkolomná, vodami prorýtá, travou zarůstající, neboť nebylo lidských rukou, aby ji udržovaly.

Kromě revírníka byl tu hajný se ženou a několika dětmi. Jeho obydlí stálo a stojí podnes asi sto kroků pod myslivnou směrem k jihu. Tehdy byl hajným jakýs Vavruch, malý, zavalitý člověk, zádumčivý jako ty lesy vůkol. Dřevorubci si o něm povídali věci až hrůza. Od útlého mládí tu žil, vyloučen ze spolku druhých lidí; i zkamenělo srdce jeho, život lidský za fatku^[1] mu platil. Vážil on svůj život skoro každý den a vysoko ho necenil – zač teprv mu stál cizí? Dřívější revírník byl přísný pán: Vavruch ručil a odpovídal za každého srnce v široším revíru; na Vavruchovi bylo vypátrati zjara, když tál sníh, když bezedné slatiny v pohyblivou, bobtající kaši se měnily, kde který usadil se tetřev, aby když kníže pán a hosté jeho zavítali v tyto kraje, na jistou je dovedl ránu. K tomu cíli bylo i upravití stezky skrze les i močály, stezky z drobných klacků podle sebe položených

troj-, čtyřnásobnou vrstvou, aby chodci se neprobořili. A málo bylo lidí k té práci!

K tomu dřívější pan revírník nikde sám ruku nepřiložil; obešel si někdy revír, a běda, když něco nebylo v pořádku! Tu bývala celý den bouřka podobná oněm, které na temeni Luzného se sbírávají: „Vavruchu! Darebáku! Tolik jen stromů jste pokáceli? Vyženu vás i s tou vaší holotou! Že toho nemohlo být víc? Ještě jednou mi to řekněte, a zítra se stěhujete z hájovny!“ – Sta a sta kmenů mělo se dovléci v zimě strašnými divočinami až k nádržce vogelsteinské, aby odtud, když stavidla nádržky, jarními přítoky zmohtnělé, se pustila, do Mádru po vodě dopraveny byly. A hajný ručil za všechny ty klády a dřeva, které po kalných vodách plavaly, do břehů se ryly, ve slapech vázly, se hromadily a kupily, vyžadující pomoci lidské, aby dále plovati mohly, než opadne voda. Tu bývalo mu se bráti za plovoucími dřevy podél vody bez břehů, kde nesčíslné kořeny bránily krokům, kde smekala se noha ve slizkém bahně, kde nástrahy kladly hluboké díry mezi kameny, potměšilým mechem porostlými. Dál a dál ho hnala krkolomná pouť; ječící vody uměle zmohtnělé nečekaly, a jestliže trámy na suchu uvázly, co tu bývalo s nimi práce, a často marné, poněvadž nebylo dost rukou!

U nádržky stál revírník a spočítal dvě stě dřev, jež do vody byla vržena; do Mádru jich přišlo sto! Taková liknavost! Počkej, Vavruchu!

Na zimu srnci do posledního se odstěhovali, šli z větší části do sousedních Bavor, kde les je vyšší, kde jsou hluboké prorvy a údoliny dobře chráněné. Jakmile se vesna vrátila, přibyli zase na bujnou pastvu. Vavruch ve dne v noci chodil, aby vypátral, kudy přecházejí, kde se uchýlili. Ale v patách za srnci přišli úhlavní jich nepřátelé, bavorští pytláci, smělejší všech, nelítostní, ničeho nedbající. Povstala vojna mezi nimi a hajným, vojna na život a na smrt. Když pytláci střelili srnce, revírník činil zodpovědným hajného; sám se do věci nemíchal; pro něj osobně jako by pytláků nebylo. Tím se dostával ubohý Vavruch mezi dva ohně: zpředu mu hrozily kulky pytláků, zezadu visel

Damoklův meč ve způsobě propuštění ze služby, panské služby dobré, již mu nejbohatší sedláci až v Rehberku záviděli. Umínil si zpočátku, že ničeho neohlásí, třeba i seznal, že pytláci nového pychu se dopustili; avšak pan revírník slyšel, kde která rána padla: v těchto pustých, mlčenlivých lesích na dvě hodiny cesty ji uslyšíš. A co horšího: pan revírník měl špeha v osobě jednoho dřevorubce, který všecko mu donášel.

I zkamenělo srdce Vavruchovo v námahách a v nepřátelství a utkal se s pytláky ve válku, v boj nelítostný na život i na smrt. Znal jejich spády i cesty, kterými se brávali; ve dne, v noci, když nejméně se nadáli, tu číhal na ně, tam pomstě jejich se vyhýbal. Boj ten ze své strany tím zarputileji vedl, že sám jeden byl proti mnohým a dobře věděl, dopadnou-li ho nepřátelé jeho, že milosti u nich marně by hledal.

Stávalo se, že padla rána v hlubokém lese, rána ostrá, jasná, daleko slyšitelná. Revírník znal hlahol pušky Vavruchovy; když ji zaslechl, viděli ho dřevorubci, viděla čeled, an mlčky hlavou příkyvoval, prsty zalouskal. A les tehdež, kdy lysin ni pasek nebývalo, tajemství zachoval; ženy nechodily ještě na maliny, černé jahody – a tak, co se v lese stalo, v tajemnou zůstalo zahaleno roušku.

Sbíraly se vrány, černí havrani skřehotali, kroužili nad určitým místem. Ale kdo by se byl šel podívat? Zrak hajného bodal jako zrak zmije, jako by říci chtěl: „Nechod, nehas, co tě nepálí! Co jsem učinil, před svědomím svým sám zodpovím.“

V lese mech se bořil, vody podmývaly, tráva rostla i vřes bujel; stopy zarůstaly, co dnes na povrchu půdy, za týden na věky skryto, uschováno bylo.

V Bavořích pak tu ten, onde onen čeledín, synek, chalupník se pohřešoval. Šli ho hledat do lesů, někdy ho našli a zticha odnesli; častěji všecko hledání marným se objevilo; snad ani přes hranice se neodvážili.

Vcházel zármutek do dřevěných chat, pod ploské střechy, velikými kameny poseté – plakaly vdovy, kvílili sirotci.

Příšerné zvěsti počaly kolovati o nočních zjeveních v plattenhausenských tichých lesích. Nenašly klidu duše v lese

pohynulých: kvílení a lkaní zaznívalo noční tmou; těkavé plameny objevovaly se po zemi i ve vrcholech vetších, hromem prorytých smrků, ze stromu na strom skákajíce, dlouhý modravý ohon za sebou vláčejíce. Leckdos je viděl za nocí podzimních, viděl a křížem se znamenal, jiným o zjevu povídal. Taková z toho hrůza vzešla, že ani bavorští pytláci neodolali, více lesních příšer a strašidel se bojíce nežli samého Vavrucha. Srnci měli pokoj.

2

Tak to vypadalo, když smrt si přišla pro předchůdce Kořánova. Odvezli ho po krkolomných cestách na starý hřbitov rehberský, a po krátkém čase Kořánem mezera se vyplnila.

Od té doby pro Vavrucha nastal jiný život; pan revírník žádal, čeho v službě nutno, sám nejen pilně dohlížel, ale kde třeba bylo, sám ruky přikládal. Kolonie čtyř dřevorubců o dva rozmnožena; v čas plavení dřev deset až dvanáct lidí přivoláno z Dlouhé Vsi, z Bučin a z Fürstenhutu. Zato, aniž by kdo byl přetížen, práce šla, jen lítala. Že ani správa panská špatně nepochodila, jest patrné: tehda ještě ve dne v noci zněly pily máderských závodů na rezonanční prkénka. Tam plavily se staleté kmeny pralesa, kteréž jedině se hodí, protože vlákno dlouhověkým vzrůstem nad jiné jest husté.

Revírník Kořán byl vůbec člověk hodný, měkkého srdce. Zvěděl o minulých bojích svého hajného, kdysi rozhovořil se s ním v příčině té.

„Vy jste na ně chodil jako na čekání?“

„Bylo třeba – při prvním jsem se jen hájil.“

„Ale ostatní?“

„Šli se pomstít, musel jsem je předcházeti.“

„A kolik jste jich –?“

Revírník jako by se bál domluviti, zatajil slovo. Vavruch nevrle hlavou potřásl, povznesl na mžik pichlavé své oko, ale hned je zase sklopil a děl skoro šeptem:

„Což já vím! Několik jich tam leží!“ Máchnul rukou směrem k Plattenhausenu. – „Vždyť mne honili jako zajíce v kotli... dvakrát mne poranili... co s nimi?“ dodal po drahé chvíli.

Revírník se zamyslí; mlčky se bral podle hajného. Čtvrt hodiny snad uběhlo, nežli zase počal mluviti.

„Člověče – máte přece hroznou vinu na svědomí, necítíte toho? Cožpak jest člověk lítá šelma lesní? Nemluvte mi, že to byli pytláci, kteří vám ničili zvěř. Sto srnců nevyváží jednoho lidského života! Pokud se vám kdo protivil se zbraní v ruce,

hledaje vašeho bezživotí, byl jste v právu, a já bych jinak nejednal. Stejnou jest vaší povinností hájiti majetku toho, kdož vám dává chléb. Stíhati však člověka, plaziti se za ním z úkrytu do úkrytu, úklady mu strojiti, třeba byl zločinec sám, to je vražda, sprostá, úkladná vražda! Toho jste nevěděl?“

Vavruch se mračil jako zubr lesní. „Pan revírník velel, abych očistil vzduch,“ zabroukal; „každým dnem skoro mi hrozil ztrátou služby.“

„Já pak vám všeliké takové počínání zapovídám,“ pravil nový revírník, na každé slovo důraz klada. „Slyšíte, já vám to zapovídám, a stane-li se co podobného, sám vás odevzdám soudu.“

Jaktěživ takové řeči Vavruch neslychal. Vytřeštěným hledem patřil na představeného svého.

„Snadno se stane, co pan revírník poroučí,“ odvětil; „tím snáze, že žádný už se sem neodvažuje.“

„Ať jest tomu jakkoli, slyšel jste, co jsem vám pravil. Pokání za to, co jste učinil, vás jediného se týká, do toho mi nic není.“

Starý hněv a vzdor ovládl duši hajného. Možná že vlastní svědomí trpce se ozvalo, tak trpce, že za hořkost myšlenek na ty nevražil, od nichž mu přicházela.

„Pan revírník ten pronárod nezná,“ bručel do vousů, „toť největší lotři na zemi, suroví divoši. Však až se dovědí, jak pan revírník smýšlí, brzy nás návštěvou poctí. Potom ať si to tedy spraví pan revírník.“

„Spravím,“ odvětil Kořán rozhodně a dal hajnému rozkaz služby se týkající; nato se rozešli.

Pravil jsem, že v prvním roce pobytu svého revírník samotén žil v prostranné své myslivně, maje podle sebe starou hospodyní. Přečkal dlouhou, nudnou zimu, která jako mrákoty lehá na kraje tyto, od světa odloučené. Skoro celý čas tu trávití jest mezi čtyřmi stěnami světnice; málokdy vysvitne slunko; tu a tam nastane pohoda, které využití dlužno na odvěčení pokácených stromů. Ale pravidlem lehne mlha a děsné, věčné pološero. Víří větry, valí se chumelice, kterým lidská síla neodolá. Představ si, drahý čtenáři, jaký to život! A což

onemocní-li kdo, kde najde lékaře? Kudy proklestí si cestu kněz, aby útěchy podal umírajícím? – Stává se, že šest sedm neděl uteče, nežli tělo nebožtíkovo odvézti možno k věčnému odpočinku.

Sedával sám dlouhé zimní večery revírník, odbýval si kancelářské práce, psal záznamy, rozpočty, kreslil plány, studoval, pokud to šlo, i četl, pokud skromná jeho knihovna stačila; probíral se starými články novinářskými jako ti kupci ve východní Sibiři, v Nižním Kolymsku a Verchojansku, kamž noviny jednou za rok docházejí. Často na něj nuda padla jako tížící můra.

Tu stávalo se, že stará hospodyně k němu přisedla, o bývalých časech rozmlouvala. Zpočátku těžko rozuměl nezvyklému německému nářečí bezzubé stařeny. Znenáhla přivyknul a porozuměl. Byly to divné, příšerné povídačky o vyhubených nyní šelmách lesních, medvědech a rysech, jež ona pamatovala; o strašidlech lesních, děsících stáda na pastvách; o „divoké honbě“, kterou provádí příšerný lovec, žena se za tmavých nocí jesenních a zimních z temena Luzného přes propasti a svahy do úžlabin a širých slatin na úpatí hory té, a odtud přes věčně dřímající lesy, tu po vrcholech stromů, onde po zemi, z pahejlu na pahejl, z jednoho tlícího kmene na druhý, až na temeno Marberka, klečí porostlé. Chodí, zahalen v mraky, s hukotem vichřice; hafají podle něho dvě feny, jedna jasně, druhá temně – „hrubě“, jak říkala. – Povídala o lidech v okolí na čtyři míle – všecky je znala; věděla, kdo hodný, kdo zlý; věděla o všem, co dělali, co se jim stalo, jak osud je stíhal, čím se provinili. O všem věděla, jen o žádné nouzi o chléb, té tehdy nebylo při vší skrovnosti.

Jak vypravovala stejným, jednotvárným hlasem, jako když pramínek bublá, padla dřímota na oči revírníkovy; hlava se mu na prsa klonila. Tu přerývala povídání své a tázávala se: „Milostpánovi se chce spát, že? Není divu, je pozdě, ach, tuze pozdě, osm hodin už!“

A revírník si šel lehnout.

Touže dobou večerní jinak bývalo sto kroků dále, v prostranné síni hajnovny; tišeji bývalo i šumněji. Tišeji, když Vavruch byl sám v kruhu rodiny své. Záhy menší děti k spaní se uložily; otec přisedl za velký javorový stůl, žena přinesla slámou otočenou láhev samožitné prachatické a postavila sklínku podle ní. Vavruch zapálil si dýmku, kotouče čpavého dýmu ho jako v šedý závoj halily. Sklínku za sklínkou klopil do sebe, mlčky, slova nemluvě. Uprostřed síně nad škopkem vody hořela buková louč; občas třepetná, bludná zář prodrala se skrze mraky tabákového kouře a odrážela se od očí skleněných, do prázdna zírajících.

V obrovských kamnech praskal mohutný oheň, hrozné horko z nich sálalo. Jako duchové kmitaly se síní dvě postavy ženské, zde onde šukající v slabém světle louče: žena hajného a jeho mladá dcerka.

Obcházela hajná v tlustých vlněných punčochách, které dusily zvuk kroků; mladá pak dívka, bosa, vysoko vykasána, bílýma nožkama pružně se dotýkala černé podlahy. Svit louče, rudá výheň z peci chvílemi tváře i postavy osvětlila. Bledá, nehybná byla tvář matčina, sehnutý její vzrůst – ale dcera byla nevšední, démonické krásy; sálal plamen z očí temných, nachová, polootevřená ústa jako by žářem dechu se byla vzňala. Ztepilá postava, plná ňadra, okrouhlé, trochu osmahlé rámě, vše jevílo královnu této pouště, růži nedávno vykvetlou. Koho oblaží?

Zajisté dívka ta – na samotě vyrostlá, vykvetlá – lásky, štěstí a bolu nepoznala. Dřevorubci, kteří jedině sem docházeli a brzy zase odcházeli, byli vesměs lidé ženatí – jim šlo o jiné věci než o lásku; nebožtík pan lesní byl starý pán, vdovec bezdětný; nynější byl vážný muž, který snad sobě dívky ani nepovšiml. Mladíka od nepaměti tu nebyvalo, odečteme-li neotesaného výrostka z potomstva dřevařů, který se tu a tam objevil.

Odbily osmou hrčivé hodiny švarcvaldské na černě očazeném trámovi; ulehly ženštiny na širokou postel proti kamnům; Vavruch posledně vyklepal dýmku, svlékl kabát a nejistým krokem beze slova odebral se na druhou postel. Zasyčel

poslední kousek do vody padají louče; úplná tma se rozhostila vůkol.

Avšak byly dni, že tu bylo hlučněji. Sešli se dřevorubci, pět šest jich přišlo, každý si přinesl láhev pálenky. Sedli kolem kulatého stolu, připíjeli si, rozpovídali se, a Vavruch s nimi. Šumně šly řeči.

„A já vám říkám,“ pravil starý člověk jednooký, „já se snad nedočkám, ale vy jste mladší, uvidíte: přijde pohroma, a jaká! Ze strany západní, odkud vítr věje, odkud vichřice přicházejí, načali jsme onehdy les. Pamatujete se, že nejtlustší stromy tam stály; co za nimi, je samý krsek...“

„Jakž by jinak bylo?“ odušil hajný. „Cožpak u nás strom roste jako v kraji? Pomalu roste, zima a sníh nedají a jarní mrazy mladé větvičky pálí; za dvě stě let u nás té výše a tloušťky nedosáhne, k níž dospěje dole za padesát.“

„A k tomu ty velké malým ve vzrostu brání,“ dodal mladý jakýs člověk.

„Brání ve vzrostu,“ uchopil se zase slova jednooký stařec, „to máš pravdu – ale zato také *chrání!* Ty velké tu stály od nepaměti, ale věčně státi nebudou; zetlí ten onen, jeden po druhém, a padne; na jeho místo jiný postoupí a zmohutní, třebaš i zadlouho. Tak se stává, že dokud celou věc člověk lesu samému ponechává, nic lesu se nestane. Co les ztratí, zase si vynahradí. Ale pokácejte ty staré stromy zkraje, ty velké, a uvidíte! Vzepře se vítr do husté drobotiny a povídám vám, celou rázem ji položí. To bude mela! Kdyby nás tu pak sto bylo, ty záseky neodstraníme, nezpracujeme.“

Opět jiný se ozval i rozžal světlo umu svého: „Copak vy víte! Vy jste dole nebyli! Kdo nebyl v Budějovicích, ničeho neviděl. Copak je u nás svět? U nás je les, a nikoli svět. Svět má pole, a jaké! Ve světě je krásně, všechno rovno jako ten stůl.“

Přisvědčovali a mluvčí vedl svou dále: „Povídám vám, to byste měli vidět. Vysekají celé kusy lesa, tři, čtyři jitra^[2], také třicet,“ – fantazie řečnickova patrně tou měrou rostla, kterou obsah jeho lahvičky se trafil – „jiter najednou a potom vám to

vysazují droboučnými smrčky, pěkně v řadě, stromek podle stromku ve stejné vzdálenosti. To je vám krása, jako proužky na mé košili.“ Řečník vyhrnul rukáv šerkového kabátu^[3] a ukázal posluchačům košili z hrubého cvilichu^[4], umouněnou, smolou slepenou; marně bys původní barvy se byl dohadoval, nechtěl-li řečníku na slovo uvěřiti, že kdysi bývala pruhovaná.

„Ty plácale,“ vyhrkl naň Vavruch, „ty toho víš! Ty mluvíš o kulturách, jako bys je byl viděl! Kdepak jsi je viděl, prosím tě?“

„Nu, povídám vám, u Budějovic – a v Písku taky...“

„Aha, to tenkrát, když tě tam zavřeli. Tos je bezpochyby viděl na dvoře v kriminále, kde jsi zametal.“

Tato přímá narážka patrně chvalořečníka kultur netěšila; ostatní se řehtali radostí, kdežto on napiv se hlavu sklonil. Možná že mu projela duší upomínka na nešťastný příběh z jeho života. Káceli kdysi v lese mohutný javor, i padl kmen na vlastní dvě jeho děti, jedno zabil, druhé těžce poranil. Vmísily se do toho soudy, svědci pověděli, že nešťastník byl opilý. Poslali ho do Písku a odsoudili na šest měsíců pro přečin proti bezpečnosti života.

Bylo divno, že hajný mu čin ten vyčetl, týž hajný, který liškám lesním a pytláčicím lidem stejnou měrou měřil.

Zamlčeli se všichni; pět deset minut nemluvili. Potom zase počal starý: „Na východě slunce vychází, světlo a požehnání přináší; od západu chodí noc a všeliké zlo. Od západu přicházejí větry a bouřky; ze západní strany přišli Francouzi, víte, tenkrát, když Napoleon dorážel na našeho monarku.“

„A kutí se tam zase něco,“ prohodil jiný.

„Ba kutí, kdypak se tam něco nekutí? Bude zle, bude vojna, že takové nebylo.“

Hajný vstal. Velká politika, tať mu byla životem.

V úkrytu pürstlinských lesů kombinoval smělé teorie, které mapu Evropy rub na rub přeměňovaly. Dřevěnou dýmkou tloukl o stůl a křičel, že by ho bylo bývalo i venku slyšet: „To všecko ten Sardin, ničema! Ten chlap nedá pokoje! Ale já být císařem pánem, jeho mizernou zem na kopytech koňů

husarských a kyrysarských bych dal roznésti. To on ten potouchlý halama pořád Francouzovi leží v uších a ks, ks! A proti komu? Proti nám! A Rus a Prus, co by mu měli představit, že tohle je zpupnost a k ničemu to nevede, oni mlčí!“

„Rus se bojí Švejdy,“ prohodil jednooký dřevorubec. Hádali se o to.

„On by Francouz také nebyl takový,“ ozval se jiný, „kdyby nevěděl, že tenhle Bavorák půjde s ním. A on půjde, to uvidíte.“

Teď byli ve svém. Shodovali se, že to byla radost, ač jeden druhého překřičoval. Jednohlasně přijata rezoluce, třeba bez parlamentárních forem, že Bavoráci jsou nejhorší pronárod na světě a že by je slušelo vyhladiti jako hříšný lid sodomský. Ba i bohu vytýkáno, že nevzbudil jim nepřítel, který by je potřel a rozprášil, že nedal je v ruce jeho jako kdysi plemeno Amalek v ruce Saula krále.

Nebyla to debata, nehádali se více. Ryčně samým sobě přizvukovali.

Vstoupila jakás žena, popošla ke stolu, dotknula se rukou ramene jednoho ze dřevařů: „Pojď domů, co tak řveš?“

„Nech mne být, o potentátech mluvíme – což ženy takovým věcem rozumějí?“

Uvedl jsem hovor, jak jsem ho kdys na své uši slyšel. Takové a podobné sněmy dvakrát, třikrát v témdni na hajnovně se odbývaly. Po osmé všecko se vytratilo a Vavruch zůstal sám. Zadíval se chvíli ještě do prázdna, jako když sám tu sedával; kmitavý paprsek hořící louče skrze dým a páru našel si cestu k očím, které zas jako by ve sklo se byly proměnily.

Ulehнул; vyhaslo světlo. Často prý se na lůžku dlouhou dobu povaloval; snad báječné horko, čpavý dým a zápach z pochybné kořalky usnouti mu nedaly.

3

Pan revírník neměl snad chuti trávit o samotě i druhou zimu v prostranné své myslivně; znudilo jej věčné vrčení kolovrátku staré hospodyně; naposlouchal se dosyta povídání jejího. Přeletělo kratičké jaro, již i léto ke konci se chýlilo; byla tu druhá polovice srpna. Mrazíky padaly, pokrývajíce bílým jitřním jíním trávu luční i všelikou nať a kapradinu v lesních světlinách. Ve světnicích počalo se topiti.

Tu přistoupila jednoho rána hospodyně k panu revírníkovi, když právě k odchodu se měl, a dle zvyku svého se tázala: „Kdy vrátí se milostpán? Co mu mám přistrojiti?“

„Dnes ničeho. Jděte pro Jogla, ať mi vezme kufřík. Půjdu do Kvildy; odtamtud pojedu do Vimperka a pak dále. Budu se ženiti, za dvě neděle se vrátím; hezky mi všecko do pořádku dejte, všecko ať se leskne, slyšíte?“

Stará tu stála jako přimražená. Taková novina, a slovem se předtím nezmínil. Slzy jí vyhrkly ze starých, dobrých očí.

„Svatá ty Neposkvrněná! Ženit se bude milostpán?“

„Nebojte se, milá Nany – vy tu zůstanete a povedete hospodářství jako dříve. Vždyť uvidíte: je to hotové dítě.“

Stará si zástěrou oči utřela: „Toť, toť! Copak by si tu počala? Je z kraje; u nás je to jinaké. Boží požehnání, milostpane! Však stará Nany jí všecko ukáže – matkou jí budu, mé zlaté! A to jsem ráda, že milostpán se ožení! Kdežpak by tu sám vydržel? Nebožtík milostpán, Bože, ten byl bručivý a divný! Není divu! Dvacet let tu žíti jako vdovec!“

Revírník zastavil stavidla její výmluvnosti, vpadnuv jí do řeči: „Dobře, dobře, děkuji, Nany. Teď ale ještě něco. Pozejtří přijde mládenec; uchystejte mu pokojík v prvním patře a dobře se oň postarejte, aby ničeho mu nechybělo. Ten mládenec tu zůstane; práce je více, sám na ni nestačím. Tak, a teď sbohem, Nany. Pošlete mi Jogla k hajnému, budu tam na něj čekat.“

Revírník ubíral se k hajnému, by leccos mu nařídil. Nany tu stála hodnou chvíli, sama k sobě mluvila: „Můj ty Bože, ženit se

bude! Dej mu Pánbůh všeho štěstí, takovému hodnému pánovi! Ale že mi to neřekl? Nu, on mnoho řečí nenadělá, už je takový. Mladou paní přivede! Jen ať se jí nestýská u nás! Je to tu divný život pro mladou paní, a dle všeho ještě k tomu pro paní z města...“

Třetího dne přišel ohlášený mládenec; doprovázel ho člověk nesoucí mu kufřík sotva větší, než jaký revírník s sebou vzal. Mladík jako květ, dvacet a málo let smálo se z růžových lící, z jasných očí. Co si asi myslel, stanuv na prahu myslivny, odkud celé údolí přehlédl až k šedému Luznému, na jehož rozrytou bělavou hlavu padaly paprsky odpoledního slunce? Nevím, ale soudím, že myšlenky jeho byly podobné jako moje, když poprvé jsem se v té odloučenosti octnul: Svět obmezený, malý – ale svět pro sebe! Snad si také řekl: „Jsem nyní jedním z obyvatelů toho světa; po jaký čas jím budu? Co mi ušetří? Čeho se dožiju?“

Přivítala ho stará hospodyně; řeč její rozproudila se jako bystriny po přívalu. Máločemu asi porozuměl; poslala ho sem ústřední správa z Kornouz nebo z Lounska; co živ Šumavy neviděl. Přijel zprvu do Dlouhé Vsi, pak do Štubenbachu a odtud sem. Je mladý, ať vidí, ať zkusí!

Jedno se ho mile dotklo, tomu dobře rozuměl: Och, pan revírník je hodný! Takového na širém světě není – učiněná vlídnost a dobrota – jako v ráji se tu bude míti...

„Dále ovšem slyšel: ale sněhu, můj ty Bože, tu je sněhu tak!“ stará ukázala rukama nad hlavu, co jen dosíci mohla, a ještě povyskočila – ale to mu málo vadilo. Jsou tu jiní, vše přemáhají; proč by on, mladý, silný a svěží, neobstál?

Stará ho dovedla do jeho pokojíku. Malý, zděný, jen strop dřevěný, ale tak miloučký, teploučký; v kamnech praskal oheň. Nany mu ukazovala, kde co má uložit, pomáhala mu při prázdnění kufru, obskakovala ho jako starostlivá matička syna, který se z vojny nebo daleké cesty navrátil, vysvětlovala, vyptávala se, vše obšírně, bez konce, s takou výmluvností, že sám sotva mohl tu a tam prohodit otázku. Když všecko do pořádku a na své místo přivedeno, vyšla Nany a na chvíli ho o samotě zůstavila. Sedl ke stolu na dřevěnou, bílou stoličku,

podepřel hlavu o lokte; únava naň léhala, vykonalt' dnes dosti dlouhou a namáhavou pouť. Ale vtom už tu zas byla Nany, nesouc mu oběd. Prostřela režný ubrousek, mísu plnou naložené hověziny v divoké omáčce, k tomu talíř s knedlíky.

Dal se do jídla. Polévka byla výborná, maso mu jaksi nejelo, zdálo se mu, že páchne; knedlík byl tvrdý jako žulová skála.

Jakáž pomoc! Kde tu vzíti čerstvého masa? Nevídáno, přivykne; má mladý žaludek. Hospodyně jako by čtla v jeho myšlenkách.

„Čerstvého masa u nás není, leda tu a tam kousek zvěřiny – dříve jí bývalo více... v létě vůbec je málokdy maso; neudrží se. Jí mladý pán koláče? Vdolky? Ale mléka máme – jí ho mladý pán? A chleba s máslem... a ten šmarn^[5], ten je výtečný! Ale másla třeba dát hodně. Nu, což je o to, o omastek není zle – sedm dojných krav! Vepři se krmí sedlým mlékem – kam s ním? – Ale, to je potom z nich maso – křehounké, sladké jako mandle!“

Nany, pronášejíc otázky, nikdy na odpověď nečekala; příručí tedy nepotřeboval v jídle ustávat a proud řeči staré ženy nijak mu nevadil. Kdoví jak dlouho by se byl rozléval, kdyby nebyly venku zazněly zvonce dobytka z pastvy se vracejícího.

Dojedl; Nany sklidila zbytky a odešla omlouvajíc se, že povinnosti její co hospodyně jí nedovolují delšího pobytu.

Mládenec unaven lehl si na starou pohovku, černým voskovaným plátnem potaženou. Teplé bydlo, únava, sytost mu přikouzlily na oči sen.

Probudil jej z něho po malé hodině hajný, který bez zaklepání hřmotným svým krokem vešel.

Mladík vyskočil, protřel si oči; už se šerilo, ale protějším oknem vnikalo ještě tolik světla, že bylo lze rozeznati rozorané čelo hajného i nehybnou jeho tvář, hustým šedým vousem po valné části porostlou.

Oči obou se setkaly; pohled Vavruchův na mladíka nepříjemně působil, zrovna mráz ho obešel.

„Pan revírník poručil, abych se vám představil,“ pravil Vavruch, „a abych vás revírem provedl; je velký, uhlídáte.“

Slova ta pronesena byla jazykem německým; příručí tímže jazykem odvětil. Vavruch pozoroval, že mladík těžce, neohebně se vyjadřuje, i spustil česky omlouvaje se, že pozapomněl, že je tu z mladých dob. Mládenec byl patrně rád, pocit osamotnění ho rázem opustil, i ten nepříjemný dojem pojednou zmizel.

Hovor nebyl dlouhý. „Dnes si odpočiňte, mladý pane,“ vece hajný, „zítra o svítání přijdu pro vás. Máte dobrou obuv?“

Mládenec ukázal na zaprášené své boty. Hajný hodil na ně okem, pousmál se poněkud útrpně a prohodil: „Tyhle? Za dvě neděle je po nich! Ani trávy nesnesou, neřkuli močálu. Podívejte se na moje.“ Rozžal sirku, aby mladík lépe viděl. Boty jeho sahaly nad kolena, noha se v nich podobala noze slonově; zarudlou kůži pokrývala tlustá vrstva jakéhosi stydlého tuku, který ambrou nevoněl. Mladík se usmál, pomýšleje, co by asi doma řekli, kdyby ho v takové paradě viděli!

„Takové se dělají na Kvildě,“ prohodil Vavruch; „půjdeme tam spolu tyto dni, abyste si na ně dal vzít míru; bez takových se neobejdete; tolik služného nemáte, co by vás tu stála obuv, jako je vaše.“

V tom měl, mimochodem řečeno, pravdu. Služné mládencovo, nehledíc ke stravě, k bytu a palivu, obnášelo osmdesát zlatých ročně na hotových a nějaký ten deputát, který se v Pürstlinku zdál, vzhledem k obtížím dopravy, dosti iluzorním.

Hajný šel, sotva dav dobrou noc. Příručí ho slyšel, an po dřevěných schodech hřmotně sestupoval. Sedl si a přemýšlel o nových poměrech svých. Obrazy divé lesní pustiny, skrze niž, opustiv Máder, se byl ubíral, řadou táhly jako v kukátku před zraky jeho. Šedé, mechem porostlé smrky, hrozná cesta plná černých vodotoků, samý kámen na ní i podle ní, a mech, nekonečný mech, tu zelený, tu hnědý, onde plavý i šedý, hluboký mech, který pod nohama se bořil a z něhož voda tekla, když v hrsti ho stlačil. Prošel též opuštěnou osadou dřevařskou – příšerný obraz! Trámy se rozpadávaly, lesní rostliny i drobné stromky na nich hnaly do výše, a černě zely

prázdné otvory dveřní i malá okénka. Hluboké ticho nad ním i vůkol něho; zahrčel tu a tam granátově rudý pramének vody, zakrákoral havran, zasípěl luňák v nedohledné výšce – to bylo všecko. Muž, který nesa kufřík, jej doprovázel, tu a tam se dal do vypravování. Poslouchal proud jeho řeči, nerozuměl...

Slunce zapadlo za šedo zelenými lesy, čirá tma se rozhostila. Vstal, přistoupil k oknu. Drobné mráčky táhly po bezměsíčném nebi a mezi nimi tu i tam modrá hvězdička se zableskla, zakmitala. Neurčitě, sotva k rozeznání tkvěly na jižním obzoru obrysy Luzného. Otevřel okno; chladný, skoro mrazivý větrík zavál mu do tváře; unyle k němu zazněly zvonce dobytka. Poslouchal skoro nábožně; vtom jiný zvuk mu do ucha zalehl: jakýsi výrostek, vyšed před jednu z drvařských chat, chtě bezpochyby uleviti citům v srdci se dmoucím, „zajódloval“ si; byl to divný hlahol, zpěvu méně podobný nežli sípavému vřesku nočního zvířete. Mládenec zavřel zase okno. Poohlédl se, bylo mu s podivením, že stará nepřichází. Kdyby mu aspoň přinesla lampu nebo svíčku; přec byla tak hovorná, v té tmě ho tu nechávala o samotě. Našel sirku v kapse, rozžal, na hodinky se podíval. Půl osmé. Sebral se, vyšel ven, po schodech dolů hmatem cestu hledal. Ticho všude, dům jako vymřelý. Pamatoval se, že čeledník byl vpravo; našel dveře, otevřel. Tma jako v pytli. Zavřel zase a stál na chodbě, škrtaje sirku za sirkou. Vtom otevřely se zadní dveře naproti vchodu i objevila se Nany v klapajících nejšlích^[6], lucernu v jedné, krajáč s mlékem v druhé ruce držíc.

„A můj zlatý mladý pán,“ propukla v obyčejný svůj řečnický proud, dobrotivě, vpravdě mateřsky na mladíka pohlížejíc, „samotna jsem ho nechala! Stýská se mu, není-li pravda?“

„Já bych vás prosil o nějaké světlo...“

„Světlo?“ Podávala mu lucernu se zbytkem učazené lojové svíčky. „Tu je světlo! Já ostatně pánovi posvítím nahoru.“

„Děkuji; nahoře bych měl rád nějakou lampu, nebo aspoň svíčku.“

„Lampu? Svíčku? Lampa je tu, svícen také, dva, tři svícny, pěkné, skleněné, ale oleje není, ani svíčky; tohle je poslední zbytek. V těch stájích je práce! Napájela jsem telata; vepřům jsem ještě něco přilila. Ale svíčky teď není! S panem revírníkem sedáváme v čeledníku při louči a o osmé jdeme spát. Kdopak by v létě páčil svíčku? V Mádru se dostanou, třeba pro ně poslat. Ale nás ani nenapadne, načpak svíčku?“

Stará Nany patrně zrovna tak se divila, že mládenec pomýšlí na svíčku, jako tento, že by měl bez ní býti.

A Nany vedla svou: „Já jsem myslila, že mladý pán už dávno spí; vždyť taková cesta unavuje! Bože můj svatý, až ze Štubenbachu – to je dálka!“

Takto hovoříc svítila mu po schodech nahoru až ke dveřím jeho komůrky. Přála mu pak dobrou noc a odešla, zůstavivši ho samotna ve tmě. Svlékl se a ulehl, ale dlouhou dobu neusínal. Vše, co viděl, nové bylo; divný mu kynul život. Jakým se mu asi ukáže jeho pán? Sedával prý s hospodyní při louči, pak chodil spát o osmé; lesní medvěd podle všeho. Jinak ani býti nemohlo. Odvykl lidem; jak by neodvykl? Společnosti nebylo mimo starou žvatlavou ženu a hajného. Divný člověk, ten hajný! Takového pohledu z oka mladík nikdy nevidal – marně přemítal, co z toho zraku mluvilo. Vzpomněl, jak bývalo na Lounsku. Společnosti v hostinci veselé, dychánky, věnečky, besedy. Šumná hudba zahrávala k tanci, bylo mu, jako by zvuky její z dálky k němu doléhaly. Bože ty můj, jak tam v pestrém víru kroužival! Mančinka správcovic v jeho náručí dech ztrácela, a když dohrály zvuky, jaká to veselost zatrůnila na nachovém, mladém líčku, na hladkém, bílém čílku! Stisknutí teplé ručky, stříbrný smích z malých úst, čtveračivý pohled zpod černých brv a hedvábných řas. To bývaly časy...! Bylo mu teskno, smutno; sem tam na lůžku se povaloval; teprve po půlnoci pojal ho v náruč tuhý, bezesný spánek.

Sotva jitro se šerilo, přišel ho vzbudit hajný. Vyšli spolu ven do nekonečných lesů; svěží proud silného horského vzduchu zahnal dřímotu i noční vzpomínky; prsa se vzdula, hlava vyjasnila. Valily se mlhy lehoučké v boji se sluncem; z každého

stromu, z každého kře kapalo náramné vlhko; vysoká, bujná tráva, bohatou rosou potažená leskla se v mihavých barvách, a pavučiny, které v širokých tkaninách stonky trav i lístečky lesních kapradin k sobě poutaly, třpytily se jako stříbrné. Mokrem a bahnem se brodili, houštinami se drali, po drsném, kluzkým mechem potaženém kamení nesla je noha rychle krácející. Mrtvé vládlo vůkol ticho – stromy nešuměly, nikde voda nehrčela, jen občas k nim dorážel zvuk zvonců pasoucího se stáda. Hajný celou cestou málo mluvil, tu a tam krátké, jednoslabičné vysvětlení podával. Kolem desáté přišli do úzkého údolíčka, kudy tekl potůček skrze černé, smutné klečiny. Na protějším břehu divný vypínal se les: všecka země pokryta práchnivějícími, zpuchřelými kmeny, zeleným mechem, vřesem i drobnými stromky; v dosti značných mezerách tu jeden smrk velikán, tam druhý, onde třetí; úžasný byl objem, mechem pokryt peň a dlouhými, řasnatými lišejníky větve i ratolesti; vůkol menší dorost, slabý, zakrsalý, větve přeražené, vrcholy od jednoho k druhému plazícími se lišejníky jako spoutané; zde onde kmen vši kůry prostý, bez vrcholu, hluboko ve skále zakořeněn, ač přímo stojící, přece příšerná mrtvola; vedle něho rozložitě kořánící stromu vichřící ze země vyrvaného, se vši prstí i s mohutnými kameny, jež viseti zůstaly; mezi vším tím drastickým porostem – jenž navzájem vzduch i půdu si odnímal, druh druhu dusil a hladem mořil – černé tůně, temnorudé kaluže...

Hajný ukázal prstem: „Prales.“

Mládenec udiveně pohlížel. „Jak to vypadá tam dále?“ tázal se.

„Nevím, nebyl jsem tam ještě.“

„To už snad není náš revír?“

„Je, ale co tam? Kdo by tam chodil? Tam se nekácí; tam jaktěživa lidská noha nevstoupila. Je tam šeredno.“

„Táhne se ten praes daleko?“

„Až k boudě roklanské na sever; na západ daleko do Bavor, ani nevím, kde končí. V Bavořích jsou stromy mnohem vyšší, také více buků a javorů, u nás jim sníh nedá.“

Pojedli něco černého chleba s máslem, napili se samožitné, kterou hajný stále s sebou nosil. Pak na další občůzku se vydali. Mladíku se zdálo, že do smrti se nevyzná v této chmurné poušti, kterou nevedla žádná cesta, jen tu a tam málo znatelná stezička, již dřevorubci vyšlapali.

Ke čtvrté hodině se vrátili; jak stanuli před hajnovnou, objevila se na náspu pod převislou stříškou dcera hajného. Paprsky sluneční padaly na ni, zlatým světlem celou ji polily. Spadlý na týl visel černý šátek, jímž hnědé vlasy pokrývala; plná ňadra sotva kryla režná košilka; všecku pružnou, ztepilou postavu na odiv stavila tmavomodrá, prostá, kratinká suknice, a pod ní bělaly se bosé nožky. Ramena měla obnažena až skoro k pažím; v jedné ruce držela jakous dřevěnou nádobu, druhou si zacláněla oči. Tak tu stála v chudičké úpravě, krasavice pustiny této jediná, růže vykvetlá v těchto černých, melancholických lesích. Ale jen chvíli postála, sotva mužské uviděla, zakmitly se bílé nohy na šedých placatých kamenech náspu a již zmizela v domě.

Mladík však přece ji uviděl; té krásy se tu nenadál. Kdyby hajný vedle zvyku svého nebyl hleděl do země, dojistu by byl upozoroval jeho udivení; ale i když příručí se ho tázal, kdo ta dívka, nepozvedl očí a prostě, suše odvětil: „Katy, má dcera.“

Zabrán v myšlenky došel mladík do myslivny. Na prahu uvítala ho hospodyně: „Nu, jakpak se líbilo mladému pánovi? Špatně, špatně, není-li pravda? Není divu. U nás je krajina ošklivá, samý les, samý vrch – to je v kraji českém jinaká krása! Všecko pěkně rovno, všude pole, všude čisto – ráj je tam, učiněný ráj! Já tam jakživa nebyla, ale povídali mi, mnoho vypravovali.“

Bůhví co všecko napovídala o rajském kraji českém, než mládenci oběd přinesla. Tentokráte byla polévka kyselá, ale opět ono naložené maso a tvrdé knedlíky. Avšak horský vzduch tráví: mladík málo dbal té trochu příliš „divoké“ vůně, která dne předešlého ještě mu vadila; dnes mu vše výborně chutnalo.

Po obědě, nemaje co dělati, oddával se myšlenkám svým. Ta dívčice nešla mu z hlavy; řekl si, že je hezčí, mnohem hezčí

nežli Mančinka správcovic. Kdo by si byl pomyslel! V mladickém svém zápalu děkoval osudu, že té dívce tu dal vyrůsti; bude mít on čím se bavit v prázdných svých chvílích. Jistě, bude se jí dvořiti – bude to žert! Proč by si té zábavy nedovolil? Vždyť je mlád a ničeho tu není, naprosto ničeho. – Byl toho dne mnohem veselejší v novém světě; šel také dolů do čeledníku a hovořil s hospodyní, pokud se v přestávkách domácího a chlívniho svého zaměstnání objevovala. Tázal se jí na hajného.

„Takhle dobrý člověk,“ pravila stařena, „ale na pytláky byl zlý! Několik jich zastřelil, člověk ani neví kolik. Je to přec hrozná věc, člověka připravit o život! To bych já nemohla, mladý pane. Ale teď už nesmí, nynější pán jest hodný, má dobré srdce; ten by toho nestrpěl.“

Mladíkovi maně připadlo na mysl, co by tak Vavruch řekl a jak by se zachoval, kdyby se dopátral nějakých těch pletek z jeho strany s dcerou; podle všeho je prudký, odvážlivý člověk, který ničeho se neleká. Po čertech krásné je to děvče, pořád ji před sebou viděl v té tenké sukničce... Povečeřel ještě něco a šel si před osmou ještě lehnout; spal tenkrát dobře až do svítání, kdy hajný opět pro něho přišel.

Zase obcházeli, tentokráte směrem jižním k Luznému a Marberku, na jehožto stránkách pracovali dřevorubci. Přišli, právě když tito si vařili oběd. Visel černý kotel nad ohněm, v kotlů voda vřela; nasypali černé, žitné mouky a trochu soli; zavařili mouku do jisté houšťky, ustavičně dřevěnou měchačkou míchající; pak vodu slili a zbývající v kotlů hustou kaši silně omastili. „Šterc“ byl hotov; jedli ho z kotlů, přijírajíce z velkého krajáče sedlého mléka. Příručí okusil, i chutnalo mu dobře, ale zdál se mu šterc přespříliš mastným. Řekl jim to; oni pak odvětili, že jinak býti nemůže, bez omastku že by se nenasytili a těžké, namáhavé práce své konati nemohli.

Hajný přehlédnuv dílo jejich, zle na ně toužil: „Bando líná,“ huboval; „tolik jen jste udělali? Čert aby vás vzal! – Aby pořáde člověk jim byl v patách.“

Neomlouvali se, ba vzpurně dost odpovídali. Hajný se obrátil, pažbou své ručnice dvakrát, třikrát o čerstvý pahejl udeřil: „Nu,

jak myslíte! Budeme vidět, co řekne pán, až se vrátí.“

Mladík, jenž byl často vídal, jak se kácí v kraji, měl za to, že více vykonali, ažaž dost, hledě k obtížím půdy. Když s hajným poodešli, řekl mu to také.

„Já vím, já vím,“ zabručel on; „ale kdyby člověk ničeho jim nevytýkal, upadali by v lenost; ten lid třeba znáti. Ostatně oni se nepohněvají, třeba broukali.“

O něco dále hajný mládenci ukazoval cestu, kudy se v zimě na saních vlekou klády k vodě.

„Jak jest to možno,“ tázal se příručí, „přes tyto balvany, v takové houštině?“

„Napadne tu sněhu na deset až patnáct stop,“ vece hajný, „jde to zcela dobře, však uhlídáte. Po houštinách a stromcích, jimiž nyní se dereme, památky není, to je všechno hluboko pod sněhem.“

„A neproboří se voli?“

„Voli? Voli tahají sáně dál dole, zde u nás tahají lidé, všichni ti drvaři a ještě více jich; ženy jejich s nimi.“

„A žádné neštěstí se nepříhoda?“

„Příhoda nepřihoda; copak jinde neštěstí se též nepřihoda? Kdo může za neštěstí? Ostatně, kde na saních klády a polena z vrchů dolů se svázejí, je to horší.“

Mladík by se byl rád hajného na podrobnosti vyptal, ten ale patrně dost se namluvil; nebylo lze z něho už vysoukati souvislé věty.

Došli domů; zase na prahu stála Katy, jako naschvál; už neutekla tak nakvap, ba zasmála se na mladíka, perlové zoubky ukazujíc; pak stáhla černý šátek do čela a pomalu odešla.

„Pane,“ řekl druhého jitra Vavruch příručímu, „nic naplat, musíte dnes do Kvildy dát si vzít míru na holeňové boty dle našeho způsobu; vaše dlouho nepotraví; aby kvildský švec si pospíšil, toho se nedočkáte; času mají tací chlapi vždy nazbyt. Zima se blíží, co nevidět může udeřiti, podzimní plískanice ještě dříve, a v takovém případě jste hotov, a to tím spíše, že v dřevácích chodit neumíte. Jděte ke Gustlovi; že jste myslivecký, Gustl uvidí, a že jste v Pürstlinku, to mu řekněte; to postačí, aby